

Industriinvesteringarna och framtidstron

Både finansplanen och den socialdemokratiska partimotionen understryker vikten av industriell tillväxt för att på sikt återställa jämvikten i bytesbalansen och säkerställa landets framtid som en utvecklad industrination. En sådan tillväxt kräver betydande investeringar i de rätta branscherna och de rätta företagen. Det ser dock inte lovande ut. Industriinvesteringarna föll med 15 procent förra året och faller sannolikt lika mycket i år.

Det framhålls ofta, och naturligtvis med rätta, att företagen inte investerar om de inte kan använda den kapacitet de redan har. Kanske investerar de inte ens för att rationalisera bort folk, när de med lock och pock hindras från att avskeda överflödigt folk. Man måste emellertid komma ihåg att investeringar är något som påverkar företagets produktionsriktning och kapacitet under många år framåt i tiden. Investeringarna i år styrs därför i huvudsak av företagsledningens förväntningar om utvecklingen under resten av 70-talet och början av 80-talet. Läget i dag och prognoserna för de närmaste kvartalen påverkar investeringsviljan huvudsakligen indirekt genom att påverka förväntningarna om den fortsatta utvecklingen.

En investeringsbefrämjande politik måste därför inriktas på att skapa förtroende för framtiden på flera års sikt. Så till vida är den socialdemokratiska oppositionens varningar för svartmålning principiellt välgrundade. Man skall emellertid inte inbilla sig att företagets framtidsbedömning påverkas särskilt mycket av så efemära ting som färgsättningen i politikernas framtidsbilder. Det finns långt mera påtagliga förhållanden som bestämmer dessa förväntningar och det är dessa vi måste påverka för att driva fram investeringar.

En viktig bestämningsfaktor är naturligtvis förväntningarna om världskonjunkturen. Denna har vi dessvärre inte så mycket inflytande över. Det

finns emellertid också tre inhemska frågor som ligger olösta och skapar stor osäkerhet om framtiden och därmed håller nere investeringarna: energipolitiken, lönekostnadsutvecklingen och löntagarfondsförslagen. Ett beslut om en någorlunda rejäl satsning på kärnkraftsutbyggnad skulle skapa investeringar på tre vägar. Dels ökar tryggheten beträffande den framtida energiförsörjningen, dels blir det en direkt efterfrågestimulans i ekonomin för ASEA-Atom, underleverantörerna och byggbranschen, dels innebär en sådan politik en mera handfast politisk viljeyttring till förmån för det avancerade industrisamhället än aldrig så entusiastiska skönsmålningar i ord.

Att få lönekostnadsutvecklingen fastlagd för en längre period och på rimlig nivå skulle också stärka framtidstron högst väsentligt. Det finns ingen väg runt insikten att vårt skrämmande läge i stor utsträckning beror på att vi hamnade på en orimlig kostnadsnivå för några år sedan. Inte ens ett mycket lågt ettårsavtal kan dämpa den fruktan som nu finns för en engelsk eller dansk utveckling under det närmaste årtiondet. Ett treårigt avtal skulle däremot sannolikt kunna undanröja sådana farhågor.

Ett löntagarfondförslag från arbetarrörelsen som klart visade att vi kan räkna med ett pluralistiskt samhälle och en fungerande decentraliserad marknadshushållning även i framtiden skulle slutligen ge ett underlag för det långsiktiga tänkandet och planerandet i industrin. Man skall inte underskatta betydelsen av att det fortfarande råder osäkerhet på denna punkt.

Regeringen, fackföreningsrörelsen och den socialdemokratiska oppositionen har således möjlighet att lämna var sitt betydande bidrag till den framtidsstro inom näringslivet som är förutsättningen för djärva och långsiktiga investeringar.

Nils Lundgren